

РЕШЕНИЕ

№ 5409

гр. София, 05.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 85 СЪСТАВ, в публично заседание на девети март през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ДЕСИСЛАВА Г. И. ТОШЕВА

при участието на секретаря НАДЕЖДА АЛ. И.
като разгледа докладваното от ДЕСИСЛАВА Г. И. ТОШЕВА Гражданско дело № 20221110133387 по описа за 2022 година

Производството е образувано по искова молба на „****“ АД срещу Д. И. К., с която са предявени по реда на чл. 422, ал. 1 вр. чл. 415, ал. 1, т. 1 ГПК искове за признаване за установено, че ответникът дължи на ищеца следните суми: 5 000 лв. – главница по Договор за издаване на револвираща международна кредитна карта с чип и предоставяне на овърдрафт по разплащателна сметка № 51РКО-В-****/17.10.2007 г., ведно със законната лихва от 19.02.2021 г. до изплащане на вземането; 2 803.77 лв. – договорна лихва за периода от 18.02.2018 г. до 04.02.2021 г.; 19.44 лв. – законна лихва за периода от 05.02.2021 г. до 18.02.2021 г.; 60 лв. – разноски за връчване на покана за предсрочна изискуемост, за които суми е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 417 ГПК по ч. гр. д. № 10017/2021 г. по описа на СРС, 85 състав. Претендират се разноски и юрисконсултско възнаграждение за заповедното и исковото производство.

Ищецът твърди, че е сключил с ответника процесния договор, по силата на който банката му е предоставила кредитна карта Visa и банков кредит овърдрафт в размер на 5 000 лв., със срок за ползване на овърдрафта до 17.10.2009 г., подлежащ на автоматично удължаване всеки път за нов 1-годишен период, ако никоя страна не е уведомила другата за прекратяването му съгласно Общите условия. Излага, че е уговорено задължение за ответника всеки месец да внася минимална погасителна вноска. Сочи, че според договора при непогасяване до датата на падежа на пълния размер на дебитното салдо, формирано по сметката до края на последния отчетен период, той дължи след изтичане на първите 3 отчетни периода годишна лихва в размер на 16 % за дебитни салда, формирани в резултат на ПОС – трансакции, и 18 % за всички останали дебитни салда по сметката. Твърди, че страните се договорили при неплащане на минималната погасителна вноска или надвишаване на разрешения текущ разполагаем кредитен лимит банката да начислява

наказателна лихва в размер на договорения лихвен процент с надбавка от 12 %. Твърди, че кредитът е усвоен изцяло по банков път чрез множество операции в периода от 23.10.2007 г. до 19.12.2010 г. за различни по размер суми, като са извършвани погасявания по кредита, но считано от 19.12.2010 г. той е в просрочие. Сочи, че с покана, връчена лично на длъжника на 14.01.2021 г., ищецът му е предоставил 7-дневен срок, в който да изпълни задълженията си, но поради неплащане банката е обявила кредита за предсрочно изискуем, считано от 05.02.2021 г.

В законоустановения срок ответникът е подал отговор на исковата молба, с който оспорва исковете като неоснователни. Оспорва наличието на валидна облигационна връзка с ищеца. Оспорва да е получил във фактическо държане кредитната карта и да е усвоил сумата по кредита. Релевира възражение за нищожност на договора, като изтъква, че в него липсват уговорки за размера на базовия лихвен процент и за условията и методиката за формирането му, а клаузите в договора и общите условия относно автоматичното подновяване на договора са неравноправни и противоречат на закона и на добрите нрави. Счита за неотнормисими представените от ищеца Общи условия, защото са приети 15 години след подписване на процесния договор. Релевира възражение за изтекла погасителна давност по отношение на процесните суми, като счита, че изискуемостта на задължението за главница е настъпила най-късно на 21.01.2011 г., от който момент е започнала да тече и погасителната давност за нея. Поради недължимост на главницата оспорва и дължимостта на акцесорните претенции за лихви. Моли за отхвърляне на исковете. Претендира разноски.

Съдът, като обсъди събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, намира от фактическа страна следното:

От писменото доказателство на л. 9 от исковото производство е видно, че между страните е сключен Договор за издаване на револвираща международна кредитна карта с чип и предоставяне на овърдрафт по разплащателна сметка № 51РКО-В-****/17.10.2007 г., към който съгласно чл. 9 от договора са приложими Общите условия на „*****“ АД за издаване и ползване на револвиращи международни кредитни карти с чип Mastercard и Visa. Приложимите към датата на сключване на договора Общи условия на ищеца са представени в заповедното производство /л. 14 – 16 от заповедното дело/, като са представени и техните последващи редакции /л. 17 – 24 от заповедното дело и л. 10 – 24 от исковото дело/.

Съгласно чл. 1 от договора по искане на титуляра /ответника/ банката приема да открие и води на негово име картова разплащателна сметка с IBAN BG55FINV**** и да издаде към нея на негово име и/или на други посочени от него оправомощени държатели револвираща/и международна/и кредитна/и карти/и с чип Visa Classic, а според чл. 2 банката предоставя на титуляра банков кредит овърдрафт по картовата разплащателна сметка в размер на 5 000 лв., който може да бъде усвояван с ползване на всяка от картите, издадени към картовата му разплащателна сметка. Според т. 13 от Общите условия от 2007 г. разрешеният овърдрафт може да се ползва само по картовата разплащателна сметка с използване на всяка от издадените карти.

В чл. 3 е уговорен срок за ползване на овърдрафта до 17.10.2009 г., както и че той се

подновява автоматично при условията и по реда, предвидени в Общите условия, а съгласно т. 36.1. от Общите условия от 2007 г. срокът за ползване на овърдрафта се удължава автоматично всеки път за нов 1-годишен срок, при условие че титулярът не е уведомил банката за прекратяване на договора най-малко 60 дни преди изтичане на текущия срок, респ. при условие че банката не е уведомила титуляра за прекратяване на договора най-малко 30 дни преди изтичане на текущия срок.

Съгласно чл. 4 от договора титулярът се задължава да погасява предоставения овърдрафт в срокове и по начина, договорени в Общите условия. В чл. 6 е уговорено, че за ползвания овърдрафт титулярът ползва гратисен период до 45 дни, като ако до датата на падежа погаси изцяло дебитното салдо по картовата си разплащателна сметка, формирано до края на последния отчетен период, не се начислява лихва, а според чл. 7 при непогасяване до датата на падежа на пълния размер на дебитното салдо, формирано до края на последния отчетен период, той заплаща на банката след изтичане на първите 3 отчетни периода годишен лихвен процент в размер на 16 % – за извършване на безналични плащания на ПОС терминал, и 18 % – за всички останали трансакции. Съгласно т. 18 от Общите условия от 2007 г. титулярът се задължава всеки месец до падежа или на следващия работен ден, ако падежът е в неработен ден, да внася по сметката минималната погасителна вноска, посочена в извлечението, като неполучаването на извлечението не го освобождава от задължение да внесе в срок до падежа минималната погасителна вноска. В чл. 8 от договора е уговорено, че при неплащане на месечна погасителна вноска или надвишение на разрешения кредитен лимит банката начислява наказателна лихва в размер на договорения лихвен процент с надбавка от 12 %.

Съгласно т. 1, б. „ж“ от Общите условия от 2007 г. „отчетен период“ е всеки период от срока на действие на договора, считано от 20-о число на всеки месец до 19-о число на следващия месец, за който банката издава на титуляра отчет по сметка. Според т. 1, б. „з“ от Общите условия от 2007 г. „падеж“ е датата, до която титулярът е длъжен да погаси изцяло задълженията си по сметката или минималната погасителна вноска, като за дата на падежа се счита всяко 5-о число от месеца, а ако то е неработен ден, дата на падежа е първият следващ работен ден. В т. 1, б. „к“ от Общите условия от 2007 г. „минималната погасителна вноска“ е определена като сума, която титулярът е длъжен да погасява ежемесечно от датата, следваща края на отчетния период, до датата на падежа, и представляваща 5 % от дебитното салдо по сметката към последния ден от отчетния период, но не по-малко от 10 лв., или целия размер на усвоения кредитен лимит, ако е по-малък от 10 лв.

Съгласно т. 25 от Общите условия от 2007 г., ако в дадения от банката срок титулярът не погаси всички свои изискуеми задължения, банката има право да деактивира картата, да обяви всичките му задължения за изцяло и предсрочно изискуеми и да прекрати едностранно договорните си отношения с титуляра и оправомощените държатели на всички издадени към сметката допълнителни карти, а в т. 28, б. „а“ от Общите условия от 2007 г. е уговорено, че банката има право да обяви ползвания овърдрафт за изцяло и предсрочно изискуем след писмено предизвестие до титуляра за срок, определен от банката, в случай че

титулярът не извърши което и да е плащане по договора и тези Общи условия повече от 5 работни дни след датата, на която плащането е станало изискуемо.

С покана с вх. № 035278/04.11.2020 г., връчена на ответника на 14.01.2021 г., той е уведомен от банката за размера на задълженията си по договора и му е даден 7-дневен срок от получаването ѝ за доброволното им погасяване, като е посочено, че в противен случай банката ще счита кредита за изцяло и предсрочно изискуем.

От заключението на съдебно-счетоводната експертиза, което съдът кредитира като обективно и компетентно изготвено, се изяснява, че усвояването на суми по кредитната карта е започнало на 23.10.2007 г., като от 01.05.2008 г. отчитането е извършвано чрез нов софтуер, поради което на тази дата дебитното салдо в размер на 4 997.19 лв. е прехвърлено /миграция/ и след тази дата до преоформянето на дълга на 26.08.2015 г. е продължило усвояването на суми в общ размер на 29 255.17 лв., като последното усвояване по кредита е от 12.08.2015 г., когато е начислена такса поддръжка на карта в размер на 39 лв. Видно е, че общо усвоените средства за периода от 01.05.2008 г. до 26.08.2015 г. са в размер на 6 444.21 лв., като те са формирани от тегления ATM, плащания ПОС и такси картови операции, а останалите начисления по дебита на сметката са свързани с начисляване на лихви за периода от 15.05.2008 г. до 20.07.2015 г. Установява се, че всички вноски по кредита са в размер на 8 398.70 лв., като последното плащане е от 12.12.2011 г. и е в размер на 50 лв. Вещото лице посочва, че поради спецификата на кредита сумата, с която се захранва сметката, се ползва за погасяване на кредитния лимит /дебитните салда/, като банката отчита цялата непогасена сума от кредитния лимит като задължение по главница, а сумата над кредитния лимит – като лихви. Изяснява се, че на 26.08.2015 г. крайното салдо по сметката е в размер на 20 856.47 лв. и са извършени 2 бр. операции по изписване на дълга с основание „Преоформяне на дълг“, като е отделена главницата в размер на 5 000 лв. от начислените до този момент лихви в размер на 15 856.47 лв. и е спряно начисляването на допълнителни лихви. Установява се, че остатъкът от задълженията към датата на подаване на заявлението са: 5 000 лв. – главница; 2 803.77 лв. – договорна лихва за периода от 18.02.2018 г. до 04.02.2021 г.; 19.44 лв. – законна лихва за периода от 05.02.2021 г. до 18.02.2021 г.

При така установената фактическа обстановка и като съобрази доводите на страните, съдът формира следните правни изводи:

Предявени са по реда на чл. 422, ал. 1 вр. чл. 415, ал. 1, т. 1 ГПК искиове за установяване дължимост на суми, за които е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 417 ГПК по ч. гр. д. № 10017/2021 г. по описа на СРС, 85 състав. Исковете са допустими като предявени в срока по чл. 415, ал. 4 ГПК, при наличие на подадено в срок възражение срещу заповедта и в предметните и субективни предели на заявлението и издадената заповед по чл. 417 ГПК.

Предвид изложените в исковата молба фактически твърдения предявените искиове са с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 4 ЗПК /отм./ вр. чл. 430, ал. 1 и ал. 2 ТЗ и чл. 86, ал. 1 ЗЗД и касаят задължения по Договор за издаване на револвираща международна кредитна карта с чип и предоставяне на овърдрафт по разплащателна сметка № 51РКО-В-

****/17.10.2007 г.

Основателността на исковите претенции се обуславя от доказването от ищеца на следните предпоставки: наличието на действително правоотношение по Договор за издаване на револвираща международна кредитна карта с чип и предоставяне на овърдрафт по разплащателна сметка № 51РКО-В-****/17.10.2007 г., сключен между „****“ АД и ответника, и неговото съдържание, включително наличието на валидна уговорка за възнаградителна лихва; усвояване на кредита от ответника; изискуемост и размер на главното вземане; изискуемост и размер на вземането за възнаградителна лихва за исковия период; изпадането на ответника в забава; размера на обезщетението за забава.

От писменото доказателство на л. 9 се установява, че между страните е сключен договор от 17.10.2007 г. за издаване на револвираща международна кредитна карта с чип и е предоставен банков кредит – овърдрафт по разплащателна сметка на ответника – в размер на 5 000 лв., като възражението на ответника за липса на договорно правоотношение с ищеца е неоснователно.

Договорът е сключен при Общи условия на банката – кредитор за този вид услуга, относно които ответникът е декларирал, подписвайки договора, че са му предоставени, запознат е с тях и ги приема в отношенията си с банката. Те са част от събрания доказателствен материал, като тяхната индивидуализация – приети с решение на Управителния съвет на „****“ АД от 17.04.2007 г., изм. и доп. с решение от 24.07.2007 г., несъмнено ги прави приложими към процесното кредитно правоотношение.

От заключението на съдебно-счетоводната експертиза се изяснява, че сумата по кредита е била предоставена на ответника от банката, защото той е ползвал суми по предоставения му овърдрафт и е погасявал част от дължимите такива до 12.12.2011 г. Установява се, че много от усвояванията са извършени чрез тегления на АТМ и плащания на ПОС, т.е. посредством кредитната карта. Следователно възраженията на ответника, че не е получил във фактическо държане кредитната карта и не е усвоявал суми по кредита, е неоснователно.

Касае се за потребителски кредит по смисъла на чл. 4 ЗПК /отм./, поради което този закон, както и ЗЗП, са приложими към кредитното правоотношение между страните. Предвид задължението по чл. 7, ал. 3 ГПК за извършване на служебна проверка за наличие на неравноправни клаузи в договора следва да се посочи, че съдът не установи наличието на уговорки във вреда на потребителя, които да не отговарят на изискването за добросъвестност и да водят до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя, вместо което счита, че при сключване на процесния договор за кредит са спазени изискванията на ЗПК /отм./ за валидността му.

В частност съдът не констатира твърдяната от ответника нищожност на договора поради липса на уговорки относно размера на базовия лихвен процент и условията и методиката за формирането му, защото в случая възнаградителната лихва е уговорена под формата на фиксиран годишен лихвен процент, чийто размер зависи само от вида на извършените трансакции. Договорът отговаря на минималните изисквания на чл. 10 ЗПК

/отм./, защото в него и в приложимите към него Общи условия се съдържат уговорки за предоставения кредитен лимит, за условията за ползване и връщане на усвоената част от овърдрафта, за годишния размер на договорната възнаградителна лихва при невъзстановяване на изразходваната част от кредита /диференцирана според вида на извършваните трансакции/, правила относно механизма за определяне на наказателната лихва и уговорки за разходите, приложими към момента на сключване на договора – дължими такси и комисионни според тарифата за такси и комисионни на банката – кредитор, която е неразделна част от договора.

Срокът за ползване на овърдрафта е уговорен до 17.10.2009 г., като е уговорено неговото автоматично подновяване. Неоснователно е възражението на ответника, че клаузата на договора за автоматично подновяване на срока и клаузата на т. 36.1. от приложимите Общи условия са неравноправни. Съдът не установи нито наличие на общите предпоставки за неравноправност по чл. 143, ал. 1 ЗЗП, нито частен случай на неравноправност съгласно която и да е от хипотезите на чл. 143, ал. 2 ЗЗП, както и не констатира противоречие на тези клаузи със закона или с добрите нрави.

При действието на клаузите от индивидуалния договор и приложимите Общи условия, предвиждащи автоматично удължаване /година за година/ срока за ползване на овърдрафта, липсата на ангажирани доказателства за отправено от длъжника или банката уведомление /предизвестие/ до другата страна за прекратяване на съглашението в посочения в Общите условия срок и продължилото след изтичането на първоначалния срок усвояване на суми по кредита, сочещо получаването от ответника на последваща /нова/ кредитна карта, се налага извод, че към датата на уведомяване на ответника за предсрочната изискуемост процесният договор е обвързвал страните.

Поканата от банката до ответника за погасяване в 7-дневен срок от получаването ѝ на задълженията по процесния договор за кредит е отправена чрез ЧСИ Стоян Якимов и е връчена на 14.01.2021 г. лично на длъжника,. По делото не е спорно обстоятелството, че задълженията не са били погасени в дадения срок, поради което с изтичането му кредитът е станал предсрочно изискуем.

Спорно по делото е обстоятелството от кой момент настъпва изискуемостта на задълженията по процесния договор, респективно от кой момент започва да тече погасителната давност за тях.

По същината си овърдрафтът е краткосрочен кредит, който се ползва по разплащателна сметка на кредитополучателя и представлява допустимо от банката надвишаване над салдото по сметката. Кредитът овърдрафт се усвоява по разплащателната сметка до разрешения лимит и може да се ползва изцяло или отчасти, като обикновено се погасява при всяко постъпление по разплащателната сметка. Кредитополучателят е длъжен да осигурява средства за погасяване на кредита. При овърдрафта не се изготвя предварително погасителен план, както при потребителския или ипотечен кредит, тъй като няма как отнапред да бъде известно каква част от разрешените средства ще бъдат усвоени, но и при този банков кредит се определя месечна падежна дата, размер на минималното

погасяване от формирания дълг и дължимата лихва за ползване на средствата. В случая падежът и минималната погасителна вноска са определени в т. 1, б. „з“ и „к“ от Общите условия от 2007 г.

От приетото по делото заключение на съдебно-счетоводната експертиза се установява, че в случая последната дата, на която е налице усвояване на сума по кредита, е 12.08.2015 г. След това е извършено преоформяне на дълга, като възраженията на ответника срещу него са неоснователни, тъй като преоформянето е изцяло в интерес на потребителя, защото с него е спряно начисляването на лихви и такси по кредита. При това положение и съобразно разпоредбите на действащите към този момент Общи условия изискуемостта на вземанията /погасителните вноски/ по процесния договор е настъпила с определената месечна падежна дата – 07.09.2015 г. /първият работен ден, следващ 5-о число на месеца/. Установената дата на настъпилата по процесния договор изискуемост на вземанията съгласно чл. 114 ЗЗД е денят, от който започва да тече и погасителната давност за тях.

Обстоятелството, че банката не е предприела своевременно действия по прекратяване на договора поради неизпълнение от страна на ответника на задълженията му по същия /съответно да блокира или деактивира кредитната карта/ и е упражнила правомощията си да обяви кредита за предсрочно и изцяло изискуем едва с изпращането на писмо чрез ЧСИ Якимов през 2021 г., не обуславя изискуемост на вземанията от по-късен момент. Подобно разбиране би означавало на практика да се предостави възможност на кредитора едностранно да удължава периода на погасителната давност на вземането, като обявява предсрочна изискуемост дълго след изтичането на давността, което би довело до неравнопоставеност на страните, в частност – на кредитополучателя като икономически по-слабата страна в правоотношението, и което не съответства на смисъла, вложен в института на погасителната давност.

Вземанията на кредитора по договор за кредит, вкл. и по процесния, не са периодични плащания, тъй като по правило при този вид договори /както при договора за заем/ е налице неделимо плащане. Договореното връщане на предоставената за ползване сума на погасителни вноски представлява по своята същност изпълнение на основното задължение на длъжника на части /по аргумент от чл. 66 ЗЗД/, т.е. частични плащания на едно задължение, поради което приложима е петгодишната давност по чл. 110 ЗЗД /в този смисъл – Решение № 38/26.03.2019 г. по т. д. № 1157/2018 г. на ВКС, II ТО, Решение № 261/12.07.2011 г. по гр. д. № 795/2010 г. на ВКС, IV ГО и др./. Ето защо и на основание чл. 110 ЗЗД давностният срок е петгодишен.

Съгласно чл. 3, т. 2 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., и за преодоляване на последиците, за срока от 13 март 2020 г. до отмяната на извънредното положение спират да текат давностните срокове, с изтичането на които се погасяват или придобиват права от частноправните субекти. Съгласно § 13 от Преходните и заключителните разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за здравето (ДВ, бр. 44 от 2020 г., в сила от 14.05.2020 г.) сроковете, спрели да текат по време на извънредното положение по Закона за

мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., и за преодоляване на последиците, продължават да текат след изтичането на 7 дни от обнародването на този закон в „Държавен вестник“. Следователно за времето от 13.03.2020 г. до 20.05.2020 г. включително погасителната давност е била спряна по силата на закона.

Въпреки спирането на давността по силата на закона ищцовото вземане за главницата се е погасило на 16.11.2020 г., като заявлението по чл. 417 ГПК е подадено след нейното изтичане.

Съобразно нормата на чл. 119 ЗЗД с погасяването на главното вземане се погасяват и произтичащите от него допълнителни вземания, макар давността за тях да не е изтекла. Предвид гореизложеното и доколкото се установява, че главницата е погасена по давност, то същото се отнася и за акцесорните вземания, касаещи договорна и законна лихви, както и разноски за връчване на покана за предсрочна изискуемост.

По изложените съображения предявените искове следва да бъдат отхвърлени изцяло като неоснователни поради изтичане на погасителната давност за тях.

По разноските:

При този изход на спора право на разноски за исковото производство на основание чл. 78, ал. 3 ГПК възниква за ответника, на когото се дължи сумата от 1 100 лв. – заплатено адвокатско възнаграждение.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените по реда на чл. 422, ал. 1 вр. чл. 415, ал. 1, т. 1 ГПК от „*****“ АД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление: ****, срещу Д. И. К., ЕГН *****, със съдебен адрес: ****, установителни искове с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 4 ЗПК /отм./ вр. чл. 430, ал. 1 и ал. 2 ТЗ и чл. 86, ал. 1 ЗЗД за признаване за установено, че ответникът дължи на ищеца следните суми: 5 000 лв. – главница по Договор за издаване на револвираща международна кредитна карта с чип и предоставяне на овърдрафт по разплащателна сметка № 51РКО-В-****/17.10.2007 г., ведно със законната лихва от 19.02.2021 г. до изплащане на вземането; 2 803.77 лв. – договорна лихва за периода от 18.02.2018 г. до 04.02.2021 г.; 19.44 лв. – законна лихва за периода от 05.02.2021 г. до 18.02.2021 г.; 60 лв. – разноски за връчване на покана за предсрочна изискуемост, за които суми е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 417 ГПК по ч. гр. д. № 10017/2021 г. по описа на СРС, 85 състав.

ОСЪЖДА „*****“ АД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление: ****, да заплати на Д. И. К., ЕГН *****, със съдебен адрес: ****, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК сумата от **1 100 лв.** – разноски за исковото производство.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в 2-седмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____